

ΕΤΟΣ Α' - ΤΟΜΟΣ Α'. - ΤΕΥΧΟΣ Α'. & Β'.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

“ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,”

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΛΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΘΡΑΚΙΩΤΙΚΑ

ΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1.

Τὸ ἀμάρτημα.
(Ἀδριανουπολίτικο).

Ἄργό.

Σή με ρα ψάλλ λουν ἕκ κλη σιῆς
ψάλλ λουν τὰ μα να στή ρια
ψάλ λει και ἦ ἀ γιά Σο φιά μέ δε κα ο
χτὼ καμ πά νες.

Σήμερα ψάλλουν ἐκκλησιῆς ψάλλουν τὰ μοναστήρια
ψάλλει κ' ἡ ἀγία Σοφία μέ δεκαοχτὼ καμπάνες.

Κι ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος βαριά ἀποκοιμήθη
κ' ἡ μάνα του τὸν ἔλεγε και τὸν παρακαλοῦσε.

5 —Σήκω ψηλέμ', σήκω λιγνέμ', σήκω και βασιλιά μου,
σήκω νὰ πᾶς στὴν ἐκκλησιὰ και στὸν καλὸ τὸ λόγο.
Σηκώθηκε ταράχτηκε, σηκώθηκε πηγαίνει.

Μπροστὰ πηγαίν' ἡ μάνα του, κατόπ' ἡ ἀδερφή του,
μέσα στὴ μέση ὁ βασιλιάς σὰ μῆλο μαραμένο.

10 —Ὅταν τὸν εἶδε ἡ ἐκκλησιὰ σὲ τρεῖς μεριές ραγίσκε,

Θρακιώτικα. "Ασματα καὶ τραγούδια

- κ' ἐκεῖ παπᾶδες πῶψελναν, διάκοι κανοναρχοῦσαν,
 ἀκούστηκε ψιλή φωνή πὸ μέσα ἀπ' τ ἅγιο βῆμα.
 — Ἐξω ὀργή μ', ἔξω σκυλί μ', ἔξω καὶ βασιλιά μου.
 Κ ἡ μάννα του τὸν ἔλεγε καὶ τὸν παρακαλοῦσε.
- 15 — Τεῖταν ὑγιέ μου ποῦκαμες, ὑγιέ μ' καὶ βασιλιά μου,
 καὶ δὲ σὲ θέλ' ἡ ἐκκλησιὰ καὶ ἡ ἁγιά Σοφία;
 — Μάννα μου, βρὲ πνευματικό, νὰ πῶ τὰ κρίματά μου.
 — Ἐγώ, παιδί μ', πνευματικός, πέ μου τὰ κρίματά σου,
 πέ μου τὶς ἁμαρτίες σου νὰ σοῦ τὶς συγχωρήσω.
- 20 — Θυμᾶσαι ὅταν μᾶστειλεις τὸ πρῶτο τὸ ταξίδι,
 Τὸ πλήθος εἵτανε πολὺ κι ὁ τόπος εἵταν λίγος.
 Ὅλ' ἔδεσαν τοὺς μαύρους τους, σὲ δάφνες σὲ κλαδάκια
 κι ἐγὼ δεσα τὸ μαῦρο μου σὲ μνημουργιᾶς κρικέλλια.
 Κι ὁ μαῦρος εἵτανε μικρὸς, εἵταν καὶ παιγνιδιάρης
- 25 καὶ παίζοντας καὶ ρίχνοντας ἐσήκωσε τὴν πλάκα
 καὶ μέσα κόρη κοίτονταν τριῶ μερῶν θαμμένη
 καὶ φάνηκαν σγουρὰ μαλλιά καὶ μακρυνὲς πλεξίδες,
 ἔλαμπε καὶ τὸ πρόσωπο καλύτερ' ἀπ' τὸν ἥλιο
 κ' ἔσκυπα καὶ τὴν φίλησα στὰ μάτια καὶ τὰ φρύδια
- 30 στὰ σταυρωμένα χέρια της, τὰ κόκκινα χειλάκια.
 — Ἐσὺ παιδί μ' τὸ κρῖμα σου συχώριο δὲ θᾶχει
 μόνο νὰ πᾶς στὴν ἐρημιά, νὰ πᾶς στὸ μοναστήρι
 καὶ νὰ νηστεύεις πάντα σου καὶ προσευχὲς νὰ κάνεις.
 Καὶ κείνος ἀποκρίνεται σὺν παραπονεμένως.
- 35 — Σκάψτε βαθειά, σκάψτε πλατιά ἴσα γιὰ δυὸ νομάτοι
 νὰ πέσ' ὁ νιὸς μὲ τᾶρματα κ' ἡ νιά μὲ τὰ στολίδια.

2.

Ὁ Χάρος κι ὁ βοσκὸς

(Ἀδριανουπολίτικο)

ἀργόν.

Ἰέ ρα σὲ τοῦ το τὸ βου νὸ ποῦ ναι ψη λὸ καὶ
 καὶ ἔ ε χει ἄν τὰ ἔ χει ἄν τὰ ρα σὴν κορ φή.

Πέρα σὲ τοῦτο τὸ βουνὸ
 ποῦναι ψηλὸ καὶ ἔχει
κῆχει ἀντάρα στὴν κορφὴ
 καὶ καταχνιά στὸν πάτο,
κῆνας λεβέντης ἔρχεται
 πὸ πᾶν' ἀπ' τὸ μ̄παγίρι.

Κι ὁ χάρος τὸν ἀγνάντεψε
 κι ὥρα καλὴ τοῦ λέει.

— Λεβέντη μ', πόθεν ἔρχεσαι
 καὶ πόθεν κατεβαίνεις;

— Πτὰ πρόβατά μου ἔρχομαι
 στὸ σπίτι μου πηγαίνω.

— Μένα Θεὸς μὲ ἔστειλε
 νὰ πάρω τὴν ψυχὴ σου.

— Χωρὶς ἀστένια κι ἀρρωστία
 ἐγὼ ψυχὴ δὲ δίνω.

Γιὰ ἔβγα νὰ παλαιψωμε
 σὲ μαρμαρένι' ἀλώνια.

Καὶ βγήκανε στὸ πάλαιμα
 ἕως τὸ μεσημέρι.

— Ἄφσε με, χάρε μ', τὴ ζωὴ
 νὰ πάγω καὶ νὰ ἔρτω,
τὰ πρόβατ' ἄφσα μοναχὰ
 καὶ τὸ τυρὶ στὴ μάντρα.

Ὁ χάρος δὲν τὸν ἄκουσε
 καὶ πῆρε τὴν ψυχὴ του.

Πρὸβλ. Ἐκλογαὶ Ν. Πολίτου, σ. 221. 214.

Ἄστέριος Ζῆκος

1.

Τραγοῦδι τοῦ χοροῦ.

(Σκεπασσιανό).

Πῆ γα σὸν πὲ πῆ γα σὸν πέ ρα μα χα
λά κιᾶ κουν σα μιὰ κιᾶ κουν σα μιὰ ἡδο νο λα

Θρακιώτικα. Ἕσματα καὶ τραγούδια

Πῆγα στὸν πέ-
πῆγα στὸν πέρα μαχαλά
κι ἄκουσα μιὰ
κι ἄκουσα μι ἀηδονολαλιά.
Ἕ μάννα τὴν
ἢ μάννα τὴν κόρη ἔδερνε.
Κ ἢ κόρ' στὴ μά-
κ ἢ κόρ' στὴ μάννα ἔλεγε:
— Χτύπα με μά-
χτύπα με, μάννα μ', δυνατὰ
καὶ λέγε τὰ λό-
καὶ λέγε τὰ λόγια σιγανά,
νὰ μὴν τ ἀκού-
νὰ μὴν τ ἀκούσει ἡ γειτονιά
καὶ πεῖ πῶς ὁ Φρά-
καὶ πεῖ πῶς ὁ Φράγκος μ ἀγαπᾷ.
— Σὰν σάγαπᾷ
σὰν σάγαπᾷ τί σῆστείλε,
— Χρυσὸ λεμό-
χρυσὸ λεμόνι μῆστείλε
καὶ τὸ λεμό-
καὶ τὸ λεμόνι ράγισε
κι αὐτὰ τὰ λό-
κι αὐτὰ τὰ λόγια λάλησε:
Γιὰ φάγε με
γιὰ φάγε με, γιὰ ρίξε με
γιὰ στὸν ἀφέ-
γιὰ στὸν ἀφέντη μ' στείλε με.
Δὲν τῶφαγα
δὲν τῶφαγα δὲν τῶρριξα
μὸν στὸν ἀφέ-
μὸν στὸν ἀφέντη μ' τῶστείλα.

2

Τραγούδι τοῦ γάμου

(Σαρανταεκκλησιώτικο)

Μιὰ φορὰ ναι ἤ λευτεριά
μιὰ φορὰ ναι τὰ νιᾶτα
καὶ μιὰ φορὰ ν' ἤ
λεβεντιά.

Μιὰ φορὰ ναι ἤ λευτεριά,
μιὰ φορὰ εἶναι τὰ νιᾶτα
καὶ μιὰ φορὰ ναι ἤ λεβεντιά.
Ὅλο τὸν κόσμον γύρισα
χίλια φλουριά καζάντισα¹⁾
καὶ πεντακόσια γρόσια.
Ὅλα τὰ δίνω μιὰ βραδιὰ
μιᾶς χήρας θυγατέρα.
Κλάψετε, μάτια μ', κλάψετε
καὶ σεῖς ἐχθροὶ χαρῆτε
κἄσεις γειτονοποῦλες μου
στὰ μαῦρα φορεθῆτε.
Κεγὼ στὰ ξένα θὰ διαβῶ
στὰ ξένα θὲ νὰ πάγω
νὰ κάνω ξένες ἀδελφές
καὶ ξένες παραμάννες.
Μὲ πῆρε τὸ παράπονο
κ' ἤ ἐντροπὴ τοῦ κόσμου.

¹⁾ Κέρδησα.

Θρακιώτικα. Ἕσματα καὶ τραγούδια

Κλάψετε, μάτια μ' κλάψετε
καὶ σεῖς ἐχθροὶ χαρήτε
καὶ σεῖς γειτονοπούλες μου
στά μαῦρα φορεθῆτε.

Σημ. Τὸ τραγοῦδι τραγουδιότανε τὴν ὥρα ποὺ πήγαίνε ὁ γαμπρὸς νὰ πάρει τὴ
νύφη ἀπὸ τὸ πατρικὸ τῆς σπῆτι μαζί μὲ συγγενεῖς καὶ φίλους.

3

Ἡ χήρα ἢ Βουργάρα

(Σαρανταεκκλησιώτικο)

ἀργὸ

ἄ πο μι κρο ὄς ὦρ φά νε ψα α
πό μά να καὶ πα τέ ρα
τὰ δέρφια μου ου ου μέ στοί χι σα αν στή
χή ρα τῆ ἠ βου ουρ γά ρα

σύντομο Χορὸς συρτός.

Ἄ πο μι κρο ὄς ὦρ φά νε ψα ἄ πο μι κρο ὄς ὦρ
φά νε ψα πό μά να καὶ πα τέ ρα πό
μά να καὶ πα τέ ρα

Ἄπο μικρὸς ὠρφάνερα πὸ μάννα καὶ πατέρα,
τ' ἄδερφια μου μὲ στοίχισαν στὴ χήρα τῆ βουργάρα

Δώδεκα χρόνια δούλεψα στὸ μάτι δὲν τὴν εἶδα,
 στὸ μάτι καὶ στὸ μάγουλο καὶ στὸ γαϊτανοφορῦδι.
 Μιὰ μέρα μιὰ καλήμερα ἕνα Σαββάτιο βράδυ,
 κεῖν ἔβγαυε ἀπ' τὸ λουτρό καὶ γὼ ἀπ' τὸ μπαρμπέρη.
 Τότες τὴν εἶδα, μάτια μου, τότες τὴν εἶδα, φῶς μου,
 στὸ μάτι καὶ στὸ μάγουλο καὶ στὸ γαϊτανοφορῦδι.
 — Δό μου, κυρά μ', τὸ δίκιο μου, δό μου τὴ δούλεψή μου ¹⁾
 τ' ἀδέρφιά μου με μὴνυσαν νὰ πὰ νὰ με παντρίψουν.
 — Ξένε μ', ἂν θές νὰ παντρευτῆς, ἐγὼ νὰ σὲ παντρώψω.
 Δώδεκα σκλάβες ἔχω γὼ ὅποια θέλεις πάρε,
 ἂν θέλ'ς τὴ ρούσα ἔπαρε, ἂν θέλ'ς τὴ μαυρομάτια.
 — Οὔτε στὴ ρούσα δούλεψα κι οὐδὲ στὴ μαυρομάτια
 μόν' δούλεψα σὲ λόγου σου στὴ χήρα τὴ βουργάρα.

Μόσχος Παπαχριστοδούλου

Τραγούδι τοῦ τσαγανῶ

(Εὐκαριανό)

Κάνει ὁ τσάγα νοσντουγούνη κά λε σε τὴν πλάση οὔλη κά λε σε καὶ
 τὴν χε λῶ να ποῦ χε τά σπρο ντης πο δά ρι καὶ τὸν τρυφε
 ρό ντης σιέρ κο ὀ λα γὸς ὀ λα γὸς ὀ λα γὸς πᾶί ζει τὴ λυ ρα
 καὶ τὸ φείδι τὴν φλο γέ ρα κιό σγαν τζό χε ρος ὀ ντρί - βλας
 τὴν κουρτσουτσου λιὰ πη δά ει τὴν ἄ χε λῶ να βά νει μά τι
 ποῦ δε τᾶ σπρο ντης πο δά ρι καὶ τὸν τρυφε ρό της σιέρ κο

¹⁾ Παραλλ. : δό μου, κυρά μου, τὰ φλουριά μ' δό μου καὶ τὴ γκαζάντση'.

Θρακιώτικα. "Δαμάτα και τραγούδια

πῆ ρε πά γει στόν κρι τῆ ἄχ κρι τῆ μου τεῖν αὐ τὸ ἀπ τῆς χή ρας
τόν ὕ γιό εἶ πε τνα και ὁ κρι τῆς ἄς πα ντρεῦου σαν μι κρη
νά χεις ἄ ντρα και παι δι και μι λιὰ στήν πόρ τα σου.

Κάνει ὁ τσαγανὸς νιουγοῦνι ¹⁾
κάλεσε τὴν πλάση οὔλιη,
κάλεσε και τὴ χελώνα,
ποῦχε τᾶσπρο ντης ποδάρι
και τὸν τρυφερό της οβέρκο.
Ὁ λαγὸς παίζει τὴ λύρα
και τὸ φίδι τὴ φλογέρα
κι ὁ σγα ντζόχερος ὁ ντριβλας ²⁾
τὴν κουρτσουτσουλιὰ ³⁾ πηδάει,
τὴ χελώνα βάνει μάτι
ποῦδε τᾶσπρο ντης ποδάρι
και τὸν τρυφερό της οβέρκο.
Πῆρε πάγει στόν κριτῆ :
— "Ἀχ, κριτῆ μου, ἰὲν αὐτὸ
ἀπ τῆς χήρας τὸν ὕγιό.
Εἴπετνα και ὁ κριτῆς.
— "Ἄς παντρεῦουσαν μικρὴ
νάχεις ἄντρα και παιδι
και . . . μιλιὰ στήν πόρτα σου.

Δημ. Χατζηπαναγιώτης

Δυὸ τραγούδια τῶν ἀναστενάρηδων τῆς Ἄν. Θράκης
ἀπὸ τὶς Διονυσιακὲς τοὺς τελετές.

Εἶνε γνωστὲς οἱ τελετές μὲ τῶνομα «ἀναστενάρια» ποὺ γινότανε στὰ βορειοανατολικά χωριά τῆς Θράκης Κωστή, Μπρονίβο κ. ἄ. Περιγραφὲς τοὺς δημοσιεύτηκαν ἀπὸ τὸ Βιζυηνὸ ⁴⁾, τὸ Χαυμουζιάδη ⁵⁾ και ἄλλους, και τελευταία ἀπὸ τὸν κ. Σ. Κυριακίδη στήν Ἑγκυκλοπαιδεία.

¹⁾ χαρά. ²⁾ ἀκάθαρτος. ³⁾ θάμνος. ⁴⁾ Ἑβδομάς 1888 ἀρ. 32—35. ⁵⁾ Βυζαντίς 1873.

Τῶν γνωστῶν αὐτῶν χωριῶν οἱ ἄνθρωποι διώχτηκαν σκληρὰ ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, πὺ κατέλαβαν πολιτικῶς τὸν τόπο τους. Ἔτσι ἐκπατρισμένοι σκορπίστηκαν οἴλα τὰ μέρη τῆς Μακεδονίας ὡς καὶ στὴ Λάρισα. Μαζί τους φεύγοντας πῆραν καὶ τὶς εἰκόνες, ἕξ τὸν ἀριθμὸ, τῶν ἁγίων τους, τὰ ὑστερνὰ λείψανα τῶν τελετῶν αὐτῶν.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς προύχοντες τοῦ Κωστή καὶ τοῦ Μπροντίβο, ὁ Νικόλας Κακάμπαρντάκ'ς ἢ Μαυρίδης ἀπὸ τοὺς ἀντιαναστενάρηδες, πὺ πολεμοῦσαν τὶς τελετὲς αὐτὲς καὶ τὴ λατρεῖα τῶν εἰκονισμάτων τῶν ἀναστενάρηδων, πὺ μένει στὴ Θεσσαλονίκη, μὺ ἀπήγγειλε, ἕξιτορώντας τὶς τελετὲς αὐτὲς, δυὸ τραγούδια καὶ μὺ τὰ τραγούδησε, ὅπως τὰ τραγουδοῦσαν οἱ ἀναστενάρηδες πάνω στὸ χορὸ τους.

Νὰ αὐτά :

- 1 Πὰ σὲ πράσινο λιβάδι
κάθοῦταν τρία παλλικάρια
μὲ σπαθιά καὶ μὲ δοξάρια.
Τὴν ἡμέρα κάνουν βίνελα
καὶ βινκλίζουν τοὺς διαβάτες
νᾶθρον Τούρκους νὰ σκοτιώσουν
καὶ Ρωμοὺς νὰ ξεσκλαβώσουν.
Ἡῦραν ἕναν γέρο Τούρκο
Πῶσινε μὰ Ρωμοπούλα.
— Πῶ τὴν ἡῦρες, γέρο Τούρκο,
τὴ Ρωμὰ τὴ Ρωμοπούλα ;
— Δῶκα γρόσια καὶ τὴν πῆρα
καὶ φλουριά τὴν ἀγοράσα.
— Μπρὲ γελᾶ σας, παλλικάρια,
πὲ τὸ σπῆτι μας μὲ πῆρε,
τὸ παιδί μου μέσ' τὴν κούνια,
τὰ ρουχάκια του στὴ σκάφη,
τὸ ψωμί μου μέσ' τὸ φούρο.
— Κούνια, κούνιε τὸ παιδί μου,
ὡς πον ν' ἀκουσιῆ ἢ φωνή μου
— Φοῦρνε, ψῆνε τὰ ψωμά μου,
ὡς πον ν' ἀκουσιῆ ἢ λαλιά μου.
- 2 Κάτω σιὸν Ἀγιθόδωρο,
σιὸν Ἀγιανσταῆνινο,
Λῶδεκα κάτια ὁ χορὸς
καὶ δεκαχτὼ μπελαίσιρες.

Θρακιώτικα. Ἄσματα καὶ τραγούδια

Λῦκος ἐπῆρε τὸ παιδί
μέσ' ἀπὸ τὴς μπάλαϊστρες.
Καὶ τὸ παιδί εἶταν λωλό,
τὸ τέλαλα ¹⁾ τὸ πιάνει.
Κι' ἀπολογήθηκε καὶ λέει
κι' αὐτὸ τὸ λόγο λέει:
— Γύρισε, μάννα μ', γύρισε
στὸ σπίτι μας, γὰ πάεις.
Θυμᾶσαι πὸν κοσκίνιζες
στάχιες ἀντὶς ἀλεύρι
κι' ἐπούλιες, μάννα μ', κι' ἔλεες:
— Καλὸ καθάριο ἀλεύρι.

Πολύδ. Παπαχριστοδούλου

Κατάρια

(Κυριακούλας Γιαννακούλια 105 χρονῶν ἀπὸ τὸ Γάνο).

Αὐτοῦ πὸν πᾶς, πουλάκι μου,
αὐτοῦ πὸν πᾶς νὰράξεις
πολλὲς κοπέλλες θὰ ἴδεῖς
κ' ἐμένα θὰ ξεχάσεις

Κι' ἂν μὲ ξεχάσεις, μάτια μου,
καὶ κάνεις ἄλλο ταῖρι,
σκλάβο νὰ σὲ πουλήσουνε
στῆς Μπαρμπαριᾶς τὰ μέρη.

Ὁ Κοιτούτσικος καὶ ὁ Γιανίταρος

Ἔνας κοιτὸς κοιτούτσικος πῆρ' ὤμορφη γυναίκα
κι' ἡ χώρα τὴν ἐζούλεψε κι' ὁ κόσμος τὸν ζουλεύει,
τὸν ῥίχνουν δόσιμο βαρὺ διὰ τὰ τὴν πουλήσει.
Ποῦλσε χωράφια, ἀθήριστα μαζὺ μὲ θεριστάδες
5 ἔκατσε καὶ λογάρισε καὶ πάλι δὲν ἐφθάνουν
πουλεῖ διὸ σπίνια δίπατα μ' ἀντὲς μαρμαρωμένες
ἔκατσε καὶ λογάρισε καὶ πάλι δὲν ἐφθάσαν,
πουλεῖ μπαχτισέδες δεκοκτώ, μαζὺ μὲ μπαχτισεβάνους ²⁾

¹⁾ Ζάλη. ²⁾ λέξ. Τ. κηπουροὶ λαχανόκηπου.

- ἔκατσε καὶ λογάρισε καὶ πάλε δὲν ἐφθάνει
 10 πουλεῖ ἀμπέλια δεκοκτῶ μαζὺ μὲ τοὺς μπαγτζήδες ¹⁾
 ἔκατσε καὶ λογάρισε καὶ πάλε δὲν τὸν φθάνει.
 Πῆρ' ὁ κοντὸς τὴν ὠμορφη, καὶ πάει νὰ τὴν πουλήσει
 ἐφτὰ τσαροσιὰ τὴν ἔτρεξε καὶ δεκοκτῶ παζάρια,
 ἕνας μικρὸς Γενίτσαρος βρέθηκε νὰ τὴν πάρει.
 15—Κοντούτσιε, πόσα τὴν δίδς; πόσ' εἶνε ἡ τιμὴ της;
 —Τὸ ἐν τ' ἀχειλ' χίλια ἀξίζ' καὶ τ' ἄλλο δυὸ χιλιάδες
 καὶ τὸ χυτὸ της τὸ κορμὶ ἔχ' ἀμέτρητο λογάρι ²⁾
 —Βγάλε κοντὲ τὸν ντολαμά, ³⁾ φλουριὰ νὰ στὸν γεμίσω.
 Τὴν πῆρε ὁ Γενίτσαρος, στὰ γόνα τὴν καθίζει
 20 καὶ τὰ πουλάκια κελαῖδοῦν καὶ τὰ πουλάκια λένε:
 —«Πῆρ' ἀδελφὸς τὴν ἀδελφὴ καὶ γνωριμιὰ δὲν ἔχουν».
 Τὸ ἄκονσ' ὁ Γενίτσαρος κι' ἄρχισε νὰ τὴν ὁωτάει.
 —Γιὰ κόρη μ', πές' με ποιὰ εἶσαι καὶ ποιοὶ εἶνε οἱ γονεῖς σου;
 —Ἡ μάγνα μ' εἶν' ἀπ' τὸ Ἀϊβαλιῆ, μπαμπῆς μ' ἀπ' τὸ Σκουλάρι
 25 καὶ τὸν μικρὸ μ' τὸν ἀδελφὸ τὸν πῆραν γενιτσαροῖ.
 —Ἐκεῖν' εἶναι καὶ μὲν ἡ μάγνα μου, ἐκεῖνος ὁ μπαμπῆς μου.
 Τὴν πῆρ' ἀπὸ τὸ χέρι της, τὴν πάγει στὸν καλὸ της.
 —Πάρε, Κοντέ, τὴν ὠμορφη καὶ πᾶνε στὴ δουλειὰ σου
 καὶ τὰ φλουριὰ πού σ' ἔδωσα, νὰ εἶνε χάρισμά σου.

(Πρβλ. Λαογραφία Α' 617 καὶ Ε' 605—6).

Ἑλληνικὴ Σταμούλη - Σαραντιῆ

Ἡ κατάρα τῆς ἀπαρνημένης

- Φεγγάρι μου φεγγάρι μου
 λαμπρό, λαμπρό, λαμπρό,
 τὶ ἀψηλὰ πού περπατᾷς
 τὶ χαμπηλὰ πού φεύγεις.
 5 Δὲν εἶδες τοῦ γιαιρένη ⁴⁾ μου
 κὶ τοὺν ἀγάπτικὸ μου;
 Ποιανῆς χερᾶκια τοὺν κυροῦν
 κὶ τὰ δικά μου στέκουν,
 ποιανῆς ματάκια χαίρουντι
 10 κὶ τὰ δικά μου κλαῖνε;

¹⁾ σκαφιτιάδες ἀμπελιῶν. ²⁾ χοῦμα. ³⁾ λεξ. Τ. φόρεμα. ⁴⁾ ἀγαπητικός.

Ἄδριανουπολίτικα

Κάμου νὰ τὸν καταριστῶ
μὰ πάλι τὸν λυποῦμι,
Πῶς μέκασε νὰ κείητι
σὰν τὸ κηρὶ νὰ λυώνει
15 μέσα στοῦ πετρουνκάραβου
ψυχὴ νὰ παραδώνει

(Περβλ. Ἐκλογαὶ Ν. Γ. Πολίτου 128, ἄσμα 179).

Μ. Ἀποστολίδης

ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΤΙΚΑ

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ

1

Κοιμήσου καὶ παράγγειλα σὴν Πόλῃ τὰ προικιά σου,
Στὸ Γαλατᾶ τὰ ροῦχα σου καὶ τὰ διαμαντικά σου.
Κοιμήσου, σὺ κορίτσι μου, κ' ἡ τύχη σου δουλεύει
Καὶ τὸ καλὸ σου ριζικὸ δ'γλήγορα τὸ φέρνει.

2

Τὸ ἀγοράκι μ' τὸ μικρὸ ζάχαρη ποτίσιτε το
καὶ γκιούλ-σουγιὸν ¹⁾ ραντίσιτε το.
Νὰ τρανέψει γλήγορα καὶ νὰ τὸ παντρέψουμε
νύφη νὰ τὸ δώσουμε.

3

Τοῦ παιδάκι μου τὸ γάμο,
Πασχαλιὰ θεὲ νὰ τὸν κάμω.
Θὰ καλέσω τὸν Βεζύρη
νὰ βαστάει τὸ πεσάχι ²⁾,
καὶ τοῦ Μπέη τὸν ὑγιὰ
νὰ μᾶς κουβανάει νερό.

4

Ἔλα Χριστέ μ' καὶ Παναγιά, καὶ πάν' το σὺς μ'παχτισέδες
καὶ γίωμοσε τὸν κόρφο του ἀφροῖτες μενεξέδες.

¹⁾ ροδόσταμα. ²⁾ προσώφι

5

Τάγοράκι μου τὸ ἄσπρο,
τὸ γυρεύουν μέσ' τὸ Κάστρο,
καὶ τὸ τάζουν γιὰ νυφοῦλα
ὄμορφη Καστρινοπούλα.

6

Ἔλα, ὕπνε, πάρε το καὶ στ ἀμπέλια πάϊσε το
τὸ μικρὸ μου τὸ παιδί εἶνε ὄμορφο πολὺ
Κι ὄποιος δὲν τὸ ἀγαπήσει, τὸ γνάζτολι' τ' ¹⁾ νὰ φοφήσει

Δ Ι Σ Τ Ι Χ Α

Λεμόνι μου νησιώτικο, μῆλο μου Ζαγορίσιο
σταφύλι τῆς Ἄντριανουῦς πῶς νὰ σὲ λησιμονήσω;
Δὲ μὲ μέλει κι ἂν εἶσαι τοῦ μονχτάρη ἀδερφή
Στὸ σοκάκ' θὰ σὲ φιλήσω καὶ ἄς κάτω φυλακή.
Περνᾶς καὶ δὲν καλημερνᾶς, χαρὰ ἔς τὴν περηφάνεια,
Σὰ νὰ βαστᾶς στὰ χέρια σου βασιλικά φερμάνια.
Τὸ μπόγι σ' εἶνε λεμονιά καὶ τὰ μαλλιά σου τέλι
Τὰ στήθεια σου παράδεισος, ποὺ κάθονται ἀγγέλοι.
Ἄμα πεθάνω θάψεμε μέσ' στὸ Σαρί-μπαῖρι
Νὰ ἔρχονται οἱ ὄμορφες νὰ κάνουν πανηγύρι.
Ἔσού σαι, κόρη μ', μάλαμα κ' οἱ ἄλλες τὰ μπακίρια
Σουφρᾶς εἰς τὸ Σουλτὰν Σελίμ μὲ τὰ χρυσᾶ ποτήρια.
Σαυτὰ τὰ παραθύρια σεβντιάδες κρέμονται
Δαγκάνουν σὰν τὰ φίδια χωρὶς νὰ φαίνονται.
Ἄμὰν ἄμὰν φωνάζω, θὰ πάρω τὰ βουνὰ
Καὶ θὰ μὲ λογαργιάζεις τρελλὸ καὶ μπουντιαλά.
Τὰ γαλανὰ σ' τὰ μάτια καὶ τὰ ξανθὰ σ' μαλλιά
Μὲ βάλαν στὸ κεφάλι ἕναν τρανὸ μπελιά.
Μωρὴ χήρα χηροπούλα γῆμιουζελίμ' ²⁾ Καστρινοπούλα
Ρίξε κάτ' τὰ μαυρισμένα κ' ἔλα βράδν μὲτ' ἐμένα.

¹⁾ γαϊδούρι. ²⁾ ὄμορφη.

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

Τρία ποτάμια ἔχομε ἐδῶ στοῦ Ἰλντιρίμι
Ἡ Τούτζια χωρίζ᾽ ἀντρογόγνα καὶ ἡ Μαρίτσο ἀδέρφια
Κ ἢ Ἄρδα ἡ γλυκόνεργη τῆ μάννα ᾽πτά παιδιά της.

Ποῦ πᾶς, ἀγόρι μ', νὰ σαπίσ, ποῦ πᾶς νὰ ἀραχιάσεις,
Ἐκεῖ ποῦ πᾶς, ἀγόρι μου, τῆ μάννα σ θὰ ξεχάσεις.

ΓΛΩΣΣΟΔΕΤΕΣ

Ἡ μάννα μου μὲ τάγιζε βρασιὰ σκασιὰ κουκκιά, μὲ τῆ βρασιῆ σκασιῆ
χουλιάρα.

Ἀπάν' στῆ χαρὰ ἦρθε κι ὁ χαραιζής¹⁾.

Σκουληκομερμυγκότροπα.

Ἡ νενέ μ' ἡ ἀσπρουγουνοῦ ἡ νενέ μ' ἡ μαυρογουνοῦ.

Μαντήλι μου χοντροζομπλο μὲ τῆ χοντροζομπλιάρα σου.

Αὐτὸς μὲ συμπάθειο εἶνε γαῖδαροχοντροκοπανοειδέστατος.

Παράγγελα νὰ μοῦ φέρουν ἓνα φέσι κέναν ἀμπιά. Ἄς μὲ φέρουν τὸ φέσ',
στοῦ διάβολο δ ἀμπιάς (νὰ πᾶς).

Τὸ βράχο, βράχο πήγαίνα τοῦ βλάχου τὰ σφαχτά τραγα.

ΑἸΝΙΓΜΑΤΑ

Πουλὶ δὲν εἶμαι, μάτια δὲν ἔχω,

Μὰ στὴν οὐρά μου δυὸ τρύπες ἔχω.

(ψαλίδι).

Αὐτοῦ τοῦ ἀγοριοῦ ἡ μάννα εἶνε πεθερά μ'

(ἀντρογόγνο).

Ὅλος ὁ κόσμος τῶχ'

Μόν' ὁ βασιλιάς δὲν τῶχ'.

(μπάλωμα).

Στεγνὸ τὸν βάζω

Βρεγμένο τὸν βγάζω.

(κουβάς μὲ νερό).

Χίλιοι μύριοι καλογέρ'

Σῆνα ῥάσο τυλιγμέν'.

(ῥόδι).

¹⁾ δημόσιος εἰσπράχτορας.

Κλειδῶνα μανταλῶνα
Τὸν κλέφτη μέσα βροιάκω.

(ἰήλιος).

Ἄφυχος ψυχὴ δὲν ἔχ'
Μὰ ψυχὲς παίρνει καὶ φεύγει.

(πλοῖο).

Ἄφανος φωνὴ δὲν ἔχ'
Μὰ φωνὴ μεγάλη βγάν'.

(πυροβόλο).

Σκύβω, γονατίζω, ἐμπρόσ'
Τὸ μακρὸ μ' μέσ' στὸ σχιστό σ'.

(κλειδί καὶ σεντουζι).

Δέκα τραβοῦν, δυὸ κατουροῦν.

(τὰ δυὸ χέρια ποὺ ἀρμέγουν).

Ἄστέριος Ζήκος